

Werkvorm: Belgische vluchtelingen in Nederland ten tijden van de Eerste Wereldoorlog

Leerlinginstructie

Naam.....

Klas.....

Voor je aan de slag gaat bekijken we samen de volgende video (00:00 min tot 09:00 min):
https://www.npo.nl/andere-tijden-in-de-klas/10-06-2014/NPS_1242137

1. Ophalen van voorkennis

De Eerste Wereldoorlog duurde van 1914 tot 1918.

1. Wat was de directe aanleiding voor deze oorlog? (1)

2. Waarom werd deze oorlog een 'wereldoorlog' genoemd? (1)

3. In de Eerste Wereldoorlog vochten de geallieerden tegen de Centralen. (2)
A. Kleur de landen die aangesloten zaten bij de geallieerden rood op het kaartje.
B. Kleur de landen die aangesloten zaten bij de Centralen blauw op het kaartje.

4. Nederland was tijdens de Eerste Wereldoorlog neutraal. Wat bedoelen we daarmee? (1)

5. België wilde ook graag neutraal blijven, maar dit is niet gelukt. Waarom niet? (1)

2. Op de vlucht

De volgende opdrachten gaan over de vlucht van de Belgen naar Nederland. Gebruik voor deze opdrachten de gegeven bronnen (onderaan de opdrachten).

6. Waar vluchtten de Belgen voor? (2)

Haal één antwoord uit bron 1 en één antwoord uit bron 3.

7. Veel Belgen vluchtten naar Nederland. Waarom kwamen ze hierheen denk je? (1)

Belgische vluchtelingen op weg naar Nederland

8. Al in augustus 1914 waren er Belgen naar Nederland gevlucht, maar pas in oktober 1914 kwam de vluchtelingenstroom naar Nederland pas echt op gang. Wat was hier de oorzaak van? Haal je antwoord uit bron 2. (1)

9. De vlucht naar Nederland was niet voor iedere Belg hetzelfde. Er zat een verschil in het transport van tussen een rijke en een arme Belg. Schrijf in de tabel op de volgende bladzijde per Belg op hoe zij naar Nederland vluchtten.

Haal je antwoorden uit bron 2. (2)

Rijke Belg	
------------	--

Arme Belg	

10. Aan de hand van de verschillende bronnen is een beeld te maken van de humanitaire ramp die zich in 1914 in België afspeelde. Probeer een zo goed mogelijk beeld hiervan te geven.
A. Stel je voor; je staat op station Roosendaal in oktober 1914. Beschrijf zo duidelijk mogelijk wat je om je heen ziet. Gebruik bron 3 om je antwoord te verklaren. (2)

- B. De vlucht naar Nederland was voor veel Belgen een makkelijke/moeilijke (kies) vlucht, omdat (leg uit!) Verklaar je keuze met behulp van bron 1, bron 2 en bron 3. (3)

Bron 1: _____

Bron 2: _____

Bron 3: _____

11. Bekijk bron 4.

Om te voorkomen dat smokkelaars en vluchtelingen de grens overstaken, spanden de Duitsers een 200 kilometer lange ijzeren draad langs de Belgisch-Nederlandse grens waarop 2000 volt stond: het Dodendraad.

- A. Bekijk de tekening en lees het onderschrift. Wat vertelt de bron je? (1)

- B. Denk jij dat de tekenaar vóór of tegen het Dodendraad was? Geef minimaal één kenmerk uit de bron en leg je antwoord dan verder uit! (2)

Bron 1

Op 9 oktober 1914 schrijft de Nederlander W.H. de Beaufort in zijn dagboek over de vlucht van de Belgen naar het Nederlandse Roosendaal:

Een Nederlander, van Loon, oorlogscorrespondent van de Nederlandse courant 'het Algemeen Handelsblad', sprak mij gisteren te 's-Gravenhage aan en vertelde mij dat hij de vorige nacht om 3 uur uit Antwerpen was gegaan. Hij had nooit zulke toestanden bijgewoond, op de Keizersley stond het zwart van mensen die gilden van angst. Van tijd tot tijd viel er een bom of granaat die dood en brand verspreidde. Een groote schaar opgeduwd in de spoorwegrijtuigen zoodat de deuren open moesten blijven, is nog naar Rosendal vertrokken. Anderen kwamen daar te voet of per rijtuig aan. Aan het station moet het een hartverscheurend tooneel zijn geweest, alle menschen, zonder iets dan hunne kleederen en wat zij had(den) kunnen meeslepen, burgers die alleen het contante geld dat zij hadden hebben kunnen redden, zaten om en bij het station, want er was geen mogelijkheid om ongeveer tienduizend menschen dadelijk verder te brengen. Al deze mensen waren uitgehongerd, in vierentwintig uur hadden zij niets gegeten dan wat knollen die zij aan de wegen hadden geplukt.

Bron 2

Een gedeelte uit het boek 'Oorlogsgasten' van Evelyn de Roodt (2000):

Tijdens de Duitse inval in België en vooral de beschieting van Antwerpen in oktober 1914 ontstond er pas echt chaos. Er vluchtten grote aantallen Belgische burgers naar Nederland. Het werden er naar schatting ruim een miljoen! Ze kwamen per trein, per schip, maar de armen kwamen vaak gewoon te voet de grens over, waar zij in lange rijen voort sjokten in de hoop op een slaapplek voor de nacht. Sommigen hadden in de haast alleen wat kostbaarheden meegenomen, anderen hadden een deel van hun huisraad op karren geladen. Oude mensen werden vervoerd in kruiwagens of in hun eigen bed, boven op een boerenkar. Sommige rijken verplaatsten zich per rijtuig naar Bergen op Zoom. Maar de armen schuifelden in dichte rijen naar Essen, van waaruit zij hopelijk een trein naar Nederland konden pakken. Bij honderdduizenden kwamen de gevluchte Belgen het land in. Het was geen gemakkelijke vlucht. Hongerige mensen zakten in de berm in elkaar en veel mensen raakten elkaar kwijt. Er was een tekort aan eten en drinken en veel mensen hadden dierbaren moeten achterlaten of waren ze in de chaos kwijtgeraakt. Langs de route richting Nederland hingen er aan bomen en struiken briefjes met daarop oproepen van zoekgeraakte dierbaren. In Roosendaal en Bergen op Zoom waren de straten tjokvol en mensen kampeerden er op pleinen en open terreinen. Na enige tijd waren deze steden zo vol, dat wachtposten de vluchtelingen verboden door te lopen naar deze steden.

Bron 3

Op 8 oktober 1914 beschrijft een verslaggever van de NRC de taferelen aan de Belgische grens:

Den ganschen dag door donderen die lange, lange treinen uit Antwerpen, met de Belgische locomotieven ervoor, maar eindeloos aan tusschen de perrons van het station Roosendaal. Antwerpen is een groote stad van enkelen honderduizenden inwoners, die gansch leeg schijnt te jachten naar het Noorden en Noordoosten, verbijsterd van angst voor het geweld der Duitsche kanonnen. Ik kan het u niet beschrijven hoe het er hier uit ziet op het centraal station van Roosendaal, u geen denkbeeld geven van de oorlogs-ellende, onder de allerarmsten en de voornaamsten van een burgerij, plots weggejaagd uit hun huizen, hun zaken, hun bezittingen en hun stad en land. Die uit elkander gedrongen, smartelijk rondzoekende leden van een gezin, de gebrekkigen, de zieken, slap neergelegd op steekwagens, met bedden, zakken vol bagage geladen, de krijssende zuigelingen. En telkens weer honderden drommen, bleek, verkommerd, en telkens hoogere stapels tasschen, zakken, bundels en doeken. Snikkend loopen ze rond of stom verwezen. Er zijn er, die in elkander zakken van emotie in de benauwd heete zalen waar de menschenlucht hangt. Kinderen, zoekend en schreiend en schuw naar hun moeder, moeders verwilderd van angst naar hun kinderen. Mensschen in rouw over overleden dierbaren. Maar niet alleen met de spoor, maar ook over de landwegen, te voet doemen drommen op, die in de treinen geen plaatsen meer konden krijgen, en eindeloze stoeten van duizenden op allerlei wonderlijke rijtuigen.

Bron 4

De dodendraad. Prent van Albert Hahn in De Notenkraaker 24 juli 1915:

Onderschrift: „Weer is een Belg, die over de grens naar Nederland wilde vluchten, in het electriche prikkeldraad blijven hangen en door den stroom gedood.“

den stroom gedood.”

3. Opvang in Nederland

Waar opgevangen?

De Belgische vluchtelingen werden bij aankomst in Nederland direct zoveel mogelijk verspreid over het land, maar de zuidelijke provincies ving de meeste vluchtelingen op. Vooral de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland stroomden vol en konden deze mensenmassa niet aan. Het Brabantse Bergen op Zoom telde zelf 16500 inwoners, maar dit aantal werd verviervoudigd.

Bergen op Zoom, oktober 1914

De meeste Belgen vonden onderdak bij Nederlandse burgers. Daarnaast werden scholen, fabrieken, kerken en andere overheidsgebouwen gebruikt om Belgen op te vangen. Rijke Belgen huurden een huis of werden ondergebracht in villa's, terwijl een armoedig gezin van tien personen het moest doen met een klein zolderkamertje.

Vluchtoorden

Voor de Belgen die nergens onderdak hadden kunnen vinden werden er door de overheid tentenkampen gebouwd. Deze werden ook wel vluchtoorden genoemd (een kamp zou te negatief klinken). Er ontstonden vluchtoorden in Gouda, Nunspeet, Ede en Uden. Nederland was in die tijd een klassenmaatschappij. Dit was ook goed te merken aan de verschillen die tussen vluchtelingen werden gemaakt. Rijke Belgen hoefden niet naar een vluchtoord. De vluchtoorden waren voornamelijk bestemd voor Belgen uit een 'lagere' klasse.

Het vluchtoord in Nunspeet, november 1914

De Nederlandse overheid

‘Diep begaan met het lot van alle volken, die in den krijg (oorlog) zijn meegesleept, draagt Nederland de buitengewone lasten, die het worden opgelegd, gewillig en ontvangt met open armen alle ongelukkigen, die binnen zijn grenzen een toevlucht zoeken’.

– Koningin Wilhelmina, troonrede van 15 september 1914.

Het binnenkomen van honderdduizenden Belgische vluchtelingen eiste een onmiddellijk overheidsoptreden. Er was vanuit de Nederlandse burgers al een commissie opgericht om de vluchtelingen te helpen, maar de overheid vond het noodzakelijk dat er nog twee commissies opgericht zouden worden die zouden gaan over de huisvesting van de vluchtelingen. Er moest een commissie komen die zou gaan over fatsoenlijke huisvesting van de rijkere vluchteling en een algemene commissie bedoeld om de modale en arme vluchteling aan huisvesting te helpen. Deze begonnen hun werkzaamheden op 25 september 1914.

Omdat de zuidelijke provincies overvol raakten klonk er een sterke roep om hulp van de overheid. Door de overheid werden er door heel Nederland gegevens verzameld over welke gemeenten nog vluchtelingen op konden vangen. Half oktober 1914 vertrokken er vluchtelingentreinen naar het noorden om zo de zuidelijke provincies te ontlasten.

Het Schuttershof te Middelburg als slaappleats ingericht

voor de vluchtelingen uit België

Was er vanuit de Nederlandse overheid geld beschikbaar voor de vluchtelingen?

Er ontstond vanuit de gemeenten in Nederland verwarring of de regering de kosten zouden vergoeden. Er werd besloten dat arme Belgen vanaf 28 oktober 1914 een uitkering zouden krijgen, waarmee ze mee konden betalen aan hun opvang. Een volwassen persoon kreeg per dag f 0,35 en een kind f 0,20.

Dit zorgde voor problemen, want de rijkere Belgische vluchteling moest alles uit eigen zak betalen. Zij werden nu steeds armer. Hun spaargeld raakte op. Zij werden de *pauvres honteux* (stille armen) genoemd. De minister besloot dat deze groep ook recht had op een uitkering. Zij kregen een hogere uitkering dan de arme Belgische vluchtelingen. Een volwassen persoon kreeg per dag f 0,72 en een kind f 0,50.

12. In de tekst worden er voorbeelden genoemd waar Belgische vluchtelingen gehuisvest (= onderdak krijgen) werden.

A. Hoe zag de huisvesting van arme Belgische vluchtelingen eruit? (1)

B. Hoe zag de huisvesting van rijke Belgische vluchtelingen eruit? (1)

C. Waar werden Belgische vluchtelingen nog meer opgevangen? Noem minimaal 3 plekken. (1)

13. Zet de volgende gebeurtenissen in de juiste tijdsvolgorde. (1)

- A** Rijke Belgische vluchtelingen krijgen vanuit de NL 'se staat een uitkering
- B** Belgische vluchtelingen worden opgevangen in de zuidelijke provincies van Nederland
- C** De commissies die gaan over de huisvesting van Belgische vluchtelingen starten met hun werkzaamheden
- D** Arme Belgische vluchtelingen krijgen vanuit de NL 'se staat een uitkering
- E** Er vertrekken vluchtelingentreinen naar het noorden om de zuidelijke provincies te ontlasten

14. Stond de Nederlandse regering (overheid & koningin) positief of negatief tegenover de komst van de Belgische vluchtelingen?

Kies: positief/negatief en verklaar je antwoord met behulp van de tekst. (2)

15. Kies de juiste antwoorden. (1)

Arme Belgische vluchtelingen:

- A** Kregen meer uitkering dan rijke Belgische vluchtelingen
- B** Werden vaker ondergebracht in vluchtoorden dan rijke Belgische vluchtelingen
- C** Kregen later een uitkering dan rijke Belgische vluchtelingen
- D** Werden net zo welkom geheten door de koningin als rijke Belgische vluchtelingen
- E** Werden hetzelfde behandeld als rijke Belgische vluchtelingen

16. Lees onderstaande bronnen.

Bron 5

Wat krijgt een vluchteling die nog geen asielaanvraag heeft gedaan?

Vluchtelingen die in 2017 ons land binnenkomen, komen terecht in een noodopvang zoals een sporthal of een omgebouwde daklozenopvang. Zij krijgen alleen onderdak en drie maaltijden per dag. Verder niets. Vluchtelingen die in een asielzoekerscentrum zitten en aan hun asiel aanvraag zijn begonnen, hebben recht op meer. Met asiel aanvragen wordt bedoeld dat de vluchteling een verblijfsvergunning kan aanvragen.

Bron: <https://nos.nl/op3/artikel/2071050-wat-krijgt-een-vluchteling-in-nederland-eigenlijk.html>

Bron 6

Hoeveel geld krijgen asielzoekers in Nederland in 2017?

Een asielzoeker krijgt bij aankomst onderdak, maaltijden en zaken zoals toiletartikelen en wasmiddel. Tijdens de asielprocedure ontvangt iedere asielzoeker maximaal ongeveer € 58 per week voor eten, kleding en zakgeld voor andere uitgaven. Het bedrag hangt onder meer af van de fase van de asielprocedure waarin de asielzoeker zich bevindt.

Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/vraag-en-antwoord/hoeveel-geld-krijgen-asielzoekers-in-nederland>

A. Je hebt nu twee bronnen uit het heden en de tekst over de opvang in Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog gelezen. Deze gaan alle drie over opvang van vluchtelingen in Nederland.

Wat ga je doen? Je gaat een kort essay schrijven waarin je de onderstaande punten aanhaalt. Zorg ervoor dat het een goed lopend verhaal wordt! (10)

- Krijgt iedere vluchteling in Nederland anno 2017 zomaar een uitkering? Waarom wel/niet?
 - Krijgt iedere vluchteling in Nederland in 1914 zomaar een uitkering? Wat is het verschil met het heden?
 - Op welke manier werd er onderscheid gemaakt in het betalen van uitkeringen tussen vluchtelingen in 1914? Wordt er anno 2017 nog onderscheid gemaakt tussen vluchtelingen? Zo ja, op welke manier?
 - Geef jouw onderbouwde mening vanuit de tekst en de bronnen (5 en 6) in hoeverre jij Nederland in 1914 tolerant naar vluchtelingen kon noemen (denk ook aan leef- en tijdsomstandigheden).
 - Geef jouw onderbouwde mening vanuit de tekst en de bronnen (5 en 6) in hoeverre jij Nederland in 2017 tolerant naar vluchtelingen kan noemen (denk ook aan leef- en tijdsomstandigheden).
-
-

C. Voor welke Belgische vluchtelingen was het vluchtoord bedoeld? (1)

D. Noem minimaal drie voorzieningen die te vinden waren in het vluchtoord. (1)

1. _____

2. _____

3. _____

E. De man in de video vertelt dat het voor de vluchtelingen niet altijd makkelijk was in het vluchtoord. Waarom niet? (1)

F. Wat vonden de Nederlandse burgers die in de buurt woonden van de komst van het vluchtoord? Verklaar je antwoord! (2)

4. De Nederlandse burgers

Nederland helpt

Aan het begin van de Eerste Wereldoorlog was de bereidheid van de Nederlandse burgers om de Belgische vluchtelingen te helpen enorm. Bijna iedereen hielp mee. Er was veel medelijden met de arme Belgen aangezien zij slachtoffer waren geworden van het brute Duitse geweld. Er werden comités opgericht om de Belgen te steunen. Kermissen en jaarmarkten werden afgelast, ook al waren deze evenementen voor veel mensen het hoogtepunt van het jaar en de momenten waarop mensen familie, vrienden en kennissen weer zagen.

Bron 7

Op 12 oktober 1914 schrijft de Nederlander Jan L. Pierson in zijn dagboek:

<p><i>'De ellende en de armoede is onbeschrijfelijk en men kan alleen hopen dat zij spoedig weer naar hun land zullen terugtrekken. Het is mooi zoals iedereen, de gehele Nederlandse bevolking, ook de armsten, helpen en bijdragen om die ongelukkigen zo goed mogelijk te verzorgen.'</i></p>
--

In de kranten verschenen oproepen om voedsel te verzamelen voor de vluchtelingen: brood, kaas,

vlees en melk voor de kinderen. 'Als elke slager van elk kwart koe of varken dat hij slacht, een pond geeft, hebben we voldoende vlees', stelt Eensgezindheid, het comité van slagers. Daarnaast werd er kleding verzameld en stelden Nederlandse burgers massaal hun huizen open voor de Belgische vluchtelingen.

Bron 8

Gevluchte Belgische kinderen krijgen pap ingeschonken door Nederlandse burgers, Ittervoort 1914:

Ook Nederlandse burgers die een vluchtoord kregen in hun stad waren positief. Zeker bij het begin van de komst van de Belgische vluchtelingen ondernamen de inwoners tal van initiatieven om de Belgen te helpen.

De veranderende houding

Het enthousiasme en de bereidheid van Nederlandse burgers om de Belgische vluchtelingen te helpen nam naarmate de tijd vorderde steeds verder af. Er ontstonden steeds meer ergernissen en spanningen. Het verschil in levensstijl tussen de protestantse Nederlanders en de katholieke Belgen werd steeds groter. Vooral bepaalde gewoonten van de Belgen waren gaan irriteren: vaak te luidruchtig en teveel cafébezoek.

Ook de grote getallen vluchtelingen die Nederland in een korte tijd te verwerken kreeg droegen bij aan de spanningen. Daarnaast had Nederland als neutraal land ook last van de oorlog en was het daarom een zware druk om vluchtelingen op te vangen.

Bron 9

De lokale Groningse krant *De Bedumer* schrijft op 28 oktober 1914 dat de vluchtelingen uit 'het grote Antwerpen' zo totaal anders zijn:

'De Antwerpenaar, gewend aan lekker eten, bekommert zich blijkbaar minder om netheid en zindelijkheid van kleding en woning. Terwijl de Nederlandse vrouwen thuisblijven en het huis schoonmaken, gaan de Belgische vrouwen naar danshuizen en cafés. Wij wensten dat zij van ons de grote eenvoud, de huiselijkheid en wat deugden we meer bezitten, overnamen.'

Bron 10

Een gedeelte uit het boek 'Buiten schot: Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog 1914-1918' (2010) van Paul Moeyes:

'In Harderwijk werd geschokt gereageerd op een jonge Vlaamse moeder die enige uren na haar aankomst haar kind achterliet en op zoek ging naar een dansgelegenheid. Op haar beurt reageerde de jonge vrouw verbijsterd toen bleek dat een dergelijke gelegenheid in het streng gelovige Harderwijk niet te vinden was.'

Bij werkloze Nederlandse arbeiders ontstond er jaloezie omdat de Belgische vluchtelingen meer ondersteuning kregen vanuit de overheid:

Bron 11

Een citaat uit een ingezonden brief uit het *Rotterdamsch Nieuwsblad* op 20 oktober 1914:

'Als die Belgen geen kropbrood (boterhammen) lusten, staat de mand met kadetjes al klaar. Komt op, Rotterdammers, tegen zo iets onredelijks! Tussen gastvrijheid en lekker smullen is onderscheid.'

Daarnaast ontstond er ook steeds meer concurrentie op de huizen- en arbeidsmarkt. Dit zorgde naast een tekort aan huizen voor extra hoge huurprijzen. Huisbazen gaven vaker de voorkeur aan Belgische vluchtelingen die ook nog eens bereid waren om een hogere huur te betalen dan Nederlanders. Werkgevers kozen ook vaker voor Belgische vluchtelingen, omdat zij tegen een lager loon werkten.

18. A. Waarom waren de Nederlandse burgers aan het begin van de vluchtelingencrisis zo bereid om de Belgische vluchtelingen te helpen? (1)

- B. Wat deden de Nederlandse burgers volgens de lesstof om de Belgische vluchtelingen te helpen? (1)

Kies de juiste antwoorden:

- A** Er werd geld ingezameld voor de Belgische vluchtelingen
- B** Stelden hun huizen open voor onderdak aan Belgische vluchtelingen
- C** Plaatsten oproepen in kranten om de Belgische vluchtelingen te helpen
- D** Ze vochten tegen de Duitsers
- E** Ze deelden eten uit aan Belgische vluchtelingen
- F** Er werden steuncomités opgericht

Laatste Berichten.

GOES. Heden zou onze gemeente de eerste tientallen Belgische vluchtelingen ontvangen. Dank zij het voorbereidende werk van het Comité voor Hulpverlening was men gereed om tijdig hulp te bieden.

Verschillende lokalen, o. a. in de Beurs, en het Gasthuis, zijn reeds in slaapzalen herschapen.

De Zeeuw, 2 oktober 1914.

19. A. Bedenk wat de schrijver van bron 9 van de Belgische vluchtelingen vindt. Leg je antwoord uit. (1)

In de bron schrijft hij het volgende: *'wij wensten dat zij van ons de grote eenvoud, de huiselijkheid en wat deugden we meer bezitten, overnamen.'*

- B. Wat bedoelt de schrijver hiermee? Gebruik de bron om je antwoord te verklaren. (2)

20. A. Welke twee verschillen in levensstijl worden nog genoemd in de leestekst? (1)

1. _____

2. _____

- B. In de leestekst worden nog twee andere redenen dan het verschil in levensstijl genoemd voor de ontstane spanningen. Schrijf deze twee redenen op. (2)

- C. In bron 10 komen de verschillen in levensstijl tussen de Nederlanders en Belgen nog beter naar voren. Omschrijf dit verschil vanuit bron 10. (1)

Belg: _____

Nederlander: _____

21. Wat bedoelt de schrijver uit bron 11 met de volgende zin: *'Tussen gastvrijheid en lekker smullen is onderscheid'*? (2)

22. Maak de volgende zinnen verder af. (2)

1. Er was concurrentie tussen Nederlanders en Belgen op de huizenmarkt omdat

2. Er was concurrentie tussen Nederlanders en Belgen op de arbeidsmarkt omdat

5. De Nederlandse pers

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was de Nederlandse pers de belangrijkste informatievoorziening voor de burgers in Nederland. De pers draagt voor een groot gedeelte bij aan de publieke opinie van de Nederlandse burgers. Hier wordt mee bedoeld dat de pers informatie levert die de mening van het volk van Nederland beïnvloeden.

Ook de pers schreef over de Belgische vluchtelingen die een veilige plek zochten in Nederland.

Onderaan deze opdracht staan meerdere Nederlandse krantenberichten ten tijde van de Eerste Wereldoorlog over de Belgische vluchtelingen.

Wat ga je doen?

23. A. Je gaat de krantenberichten (bronnen) beoordelen op positief over vluchtelingen, negatief over vluchtelingen of neutraal. Per bron schrijf je dit in onderstaande tabel en leg je je keuze uit m.b.v. de bron. (5)

Bron	Positief / negatief / neutraal	Leg je keuze uit
12		
13		
14		
15		
16		

17		

B. Je hebt nu zes bronnen bekeken en de tabel ingevuld. Geef jouw mening in hoeverre jij vindt dat de pers positief, negatief of neutraal was over vluchtelingen. Geef argumenten! (2)

Bron 12

Het godsdienstig-staatkundig dagblad *de Tijd* publiceerde op 8 oktober 1914:

'Telkens rollen daar lange treinen binnen vol met vluchtelingen. Zoodra de portieren opengaan wordt het heele station overstroomd met menschen, die.... ja zelfs niet weten waarheen thans. Het is een chaos en nauwelijks is men klaar met een beetje orde te brengen onder de uitwijkelingen of een nieuwe trein schokt aan, de portieren gaan open en als door een lawine is weer het heele station vol'

Bron 13

Een verslaggever van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* was op 9 oktober 1914 aanwezig bij de uittocht van vluchtelingen uit Antwerpen richting Noord-Brabant:

'Aan de Schelde, bij de afvoerplaatsen der booten, en aan de stations stonden menigten van duizenden, maar het vreeselijkste was de uittocht der vele tienduizenden, die te voet naar de Nederlandsche grens gingen. Ik heb dien uittocht medegemaakt. Van Antwerpen tot aan onze grens was het één lange, droeve stoet van menschen en dieren. Heele kudden vee werden meegedreven door in doodsangst vluchtende boeren uit de omstreken. Jonge menschen waren er, die en oude grootmoeder op een kruiwagen vervoerden. Voertuigen van allerlei soort zag men. En al die vluchtenden keken telkens om naar hun stad, die in vlammen en rook opging'

Bron 14

De lokale Groningse krant *De Bedumer* schreef op 28 oktober 1914 dat de vluchtelingen uit 'het grote Antwerpen' zo totaal anders zijn:

'De Belgischen zijn het leven hier niet gewend. Vandaar hun leven buiten op straat, in danshuizen en cafés. Het hoort bij hun leven 's avonds met de man niet thuis te zijn. Wij voor ons zouden het een ramp achten zo onze arbeiders en burgers de levenstoon onzer zuidelijke bureu overnamen. Maar als nog moeten wij gul en goed de Belgen hun ander leven gunnen. Maar het doet helder uitkomen dat ze daartoe zo spoedig mogelijk naar hun eigen land, hun eigen milieu, moeten terug keren. En de toestand aldaar is wel zo dat zij dat kunnen. De grootste moeilijkheid zal men daarbij ondervinden met de enkelen onder hen, die het hier beter hebben dan thuis, en die een leven van niets doen verkiezen boven nuttige arbeid thuis. Met hen die denken: waar ik het goed heb, daar is mijn vaderland. Dergelijke individuen vindt men onder alle volken. Maar met zulken hoeft men geen medelijden hebben.'

Bron 15

Tekening van Johan Braakensiek voor *de Amsterdammer*, datum onbekend:

Bron 16

Prof. J.R. Niermeyer uit Utrecht beschreef zijn bezoek aan de tentenkampen te Bergen op Zoom in de *Nieuwe Rotterdamse Courant* van 24 november 1914:

'Het was voor ons, Nederlanders, diep beschamend te zien, hoezeer deze vreemdelingen getroffen waren door de onvolkomen huisvesting... vooral in de groote tenten, waar men tevergeefs trachtte tocht en koude te temperen door kolenbakken, die een verstikkende kolendamp verspreidden... Hier moet dadelijk worden ingegrepen...'

Bron 17

De Nieuwe Amsterdammer van 29 mei 1915 publiceerde een stuk waarin een reactie wordt gegeven op de kritiek van de Belgische vluchtelingen op de vluchttoorden:

De meesten Belgen missen hunner veerkracht die noodig is om zich aan de vreemde toestanden (en hoe vreemd zijn de hunne!) aan te passen. Ook kunnen zij de eigenlijke oorzaak van hun ellende niet in het oog houden en beseffen niets van de moeilijkheden waarin ons land zich bevindt.

6. De huidige vluchtelingen crisis

Tegenwoordig heeft Europa en ook Nederland nog steeds te maken met de huidige vluchtelingen crisis. In het media komt het onderwerp vluchtelingen veel aan bod en in Nederland ontstaat onder burgers steeds meer een tegen-kamp en een voor-kamp.

De komende vragen gaan over de huidige vluchtelingen crisis. Door middel van dit opdrachtenboekje heb je nieuwe informatie opgedaan over de Belgische vluchtelingen van 1914. Met behulp van deze nieuwe informatie en de huidige informatie uit de media over de vluchtelingen crisis vorm je je eigen mening over vluchtelingen.

Bron 18

Ruim kwart Nederlanders wil grenzen sluiten

15-09-2015, 06:10

POLITIEK

Vluchtelingen arriveren in Goes, zomer 2015 ANP

Bijna drie op de tien Nederlanders vinden dat de grenzen dicht moeten voor immigranten. Dat komt naar voren uit een onderzoek van Ipsos in opdracht van de NOS. Van de ondervraagden is 28 procent het eens met de stelling dat het kabinet de grenzen moet sluiten voor elke vorm van immigratie, ook voor arbeidsmigranten uit andere Europese landen. 52 procent vindt dat de grenzen niet dicht moeten. De rest heeft geen mening.

Bijna de helft (47 procent) denkt dat de vluchtelingenstroom negatieve gevolgen krijgt voor de economie; 22 procent denkt dat niet. 43 procent verwacht dat de veiligheid van Nederland erdoor zal afnemen; 23 procent verwacht dat juist niet.

De grote aantallen vluchtelingen maken ook behoorlijk veel Nederlanders angstig. 35 procent van de ondervraagden antwoordt bevestigend op de stelling 'de toestroom van vluchtelingen naar Europa maakt me bang'. Ongeveer een net zo grote groep antwoordt met 'nee'.

Bron: <https://nos.nl/artikel/2057724-ruim-kwart-nederlanders-wil-grenzen-sluiten.html>

24. Lees bron 18.

A. Waarin verschilt de houding ten opzichte van vluchtelingen voor de Nederlandse burgers tegenwoordig en die van Nederlandse burgers uit 1914? (2)

B. Kun jij je meer aansluiten bij de meningen van de Nederlandse burgers nu of bij de meningen van de Nederlandse burgers in 1914 wat betreft vluchtelingen? Leg je mening uit en geef een argument waarom! (2)

25. A. Zou jij op de vlucht slaan, moest je huis helemaal vernield worden door oorlog en geweld en het dorp waar je woont onveilig zijn? Verklaar je antwoord. (1)

B. Een stelling die je vaak hoort van mensen uit het tegen-kamp:

"Vluchtelingen zijn profiteurs die misbruik maken van de Nederlandse voorzieningen"

➔ Geef aan of je het eens/oneens bent met deze stelling en leg je antwoord uit! (2)

Einde opdracht